

Ese de dóce ori in septemana:
Joi-a si Duminec'a.

Pretiulu de prenumeratiune:

pre anu intregu . . . 6 fl. v. a.
" diumetate de anu . . . 3 fl. v. a.
" patrariu de anu . . . 1 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

pre anu intregu . . . 9 fl. v. a.
" diumetate de anu . . . 4 fl. 50 cr.

LUMINA.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Correspondintiele si banii de prenumeratiune se se adreseze de a dreptulu: Redactiunei „Lumina“ in Aradu, cancelari'a episcopésca.
Pentru publicatiunile de trei ori, ce contienu cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 sire garmond) tacs'a e 3 fl.; pana la 220 de cuvinte 4 fl. era mai sus 5 fl., intielegendu-se intr' aceste sume si timbrulu. — Pretiulu publicatiuniloru se se anticipe.

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

Congresulu ordinariu.

Dela congresu ni se comunica, ca dupa seversirea actului de alegere, la 22 Oct. s'a inceputu congresulu ordinariu, deschiderea s'a facutu sub presiedinti'a P. S. Sale alesu de Mitropolitu Ioanu Popasu, de notari s'au realesu totu cei din congresulu elect. cu esceptiunea protopresbiterului I. Popescu, carele fiindu alesu numai pentru congresulu elect. in loculu SSale se alésa protosin-celulu Dr. Ilarionu Puscariu.

In siedinti'a antaia se ceti reportulu consistoriului metropolitanu despre activitatea acestui'a in periodulu din urma, apoi se alésa diferite comissiuni, precum: comissiunea pentru revidarea reportului consist. pentru diferite fonduri, comissiunea verificatória, scolara, petitionaria, organisatória s. a.

Din actele incurse dela diferitele diecese, potemu as-teptá decise interesante dela congresulu presinte. Astfeliu s'a substernutu propunere pentru reinfintiarea epiopeloru din Orade si Temisióra, pentru arondarea protopresbiteratelor; organisarea parochieloru si scóleloru s. a. care tóte s'au impartitu intre comissiunile respective, pentru ca aceste se le studieze si apoi se le presinte congresulu dimpreuna cu parerile sale in meritu. Unele dintre comissiuni au si superatu lucrulu, cu care au fostu incredintiate, éra altele precum cea scolara, organisatória mai au de lucru, cu care voru a intimpiná congresulu, resp. a inlesni desbaterile acestui'a. Dintre deputati mai multi insi s'au indepartatu la ale sale, pana-ce la continuarea siedintieloru éra-si se voru rentóce. Cu privire la reinfintiarea episcopieloru romanesci de Orade si Temisióra, deputatulu congresuale *Ioanu cavaleru de Puscariu* fece congresului urmatóri'a:

Propunere.

„Considerandu petitionile credintiosiloru nostri din partile Banatului temisianu, de dato Temisióra^{2/4} oct. 1868, si acelu din partile Ungariei superiori de dato Oradea-mare^{3/17} sept. 1868, — ambele acluse la actele Congresului din 1868 sub lit. G. si H, pentru infintiarea a dóce episcopii la *Temisióra* si *Oradea-mare*.

„Considerandu conclusulu Congresului din an. 1870, Nr. 105, si petitionile sus amintitiloru confrati ai nostri, reinoite si la Congresulu presentu;

„Considerandu dreptulu istoricu alu acelu dóce episcopie si si necesitatea reinfintiarii acelu'a;

„Considerandu pi'a dorintia a Marelui Archipastoriu Andreiu, lasata nóue si urmatoriloru ca unu faru conducatoriu, in testamantul seu cu pre ingrigire si in partea materiale pentru acele dóce episcopie;

„Considerandu mai departe, ca prin infintiarea numai a unei'a dintre acele dóce episcopie nu numai s'ar vatamá interesele celeilalte parti, care asemenea astépta cu totu dreptulu se véda dorintia loru cátu mai curendu realizata, dara prin arondarea deocamdata numai a patru eparchie s'ar dificultá pré multu rearondarea mai tardia a provinciei metropolitane in cinci eparchie; — si

„Considerandu, ca si partile temesiane potu dispune de asemenea puteri pentru infintiarea episcopiei loru, casi cele dela Oradea-mare, — despre o parte; éra despre alta parte:

„Considerandu, ca impartirea provinciei metropolitane in mai multe eparchie, cu privire la reinfintiarea noueloru episcopie va aduce cu sine necesitatea modificarii statutului organicu in punctele ce privescu concurentia singurateceloru eparchie la Congresulu ordinariu si la celu electivu;

„Considerandu acea impregiurare momentósa, motivata mai specialu prin votulu separatu aclusu sub lit. E la actele Congresului din 1868, si justificata prin urmarile aplicative, din cari s'a doveditu, ca archidieceanii nu-si potu aduce la valóre scumpulu si vechiulu loru dreptu de alegere a Archiereului in acea mesura, si dupa aceea incurgere, ce o esertiédia diecesele sufragane atátu la alegerea Archiereiloru, cátu si a Metropolitului comunu; si in specie:

„Considerandu, ca — dupa ce episcopii sufragani nu numai sunt membri naturali ai Congresului metropolitanu, ai Sinodului episcopescu etc. — si prin urmare ca atari trebuie se posieda in crederea comuna a intregului corpu bisericescu, adeca a intregii provincie metropolitane, — dara ei fiindu si dupa scaunele bisericesci cei d'antiau candidatí la şcaunulu metropolitanu, care ocupa si pre celu archidieceaanu, archidiecee'a trebuie se aiba mai mare interesu chiaru si decátu diecesanii insusi, ca cine se alegu acolo de episcopi; in fine

„Considerandu, ca prin arondarea nóueloru eparchie, in urm'a reinfintiandeloru episcopie, se atingu drepturile autonome de teritorie si de interese fundatiunali, dotatiunali si banali, asupra caror'a nu se póte dispune fara consensulu respectiveloru eparchie. —

Se facu urmatóriele propuneri:

„I. Ca Ven. Congresu se decida reinfintiarea deodata a ambeloru episcopie dela *Oradea-mare* si *Temisióra*, inse in combinatiune cu propunerile urmatórie:

„II. Ca deodata cu deciderea infintiarei celoru doue episcopie susnumite, se se statorésca si concursulu singurateceloru eparchie la Congresulu ordinariu si la celu electivu, si in specie la celu din urma pre bas'a principiului de reciprocitate perfecta, adeca: ca in ce mesura concurgu diecesele sufragane la alegerea Archiepiscopului si Metropolitului, in acea mesura se íee si archidieceanii parte la alegerea episcopiloru sufragani;

„III. Ca totu deodata cu infintiarea cestiunatelu dóce episcopie nóue, se se statorésca nu numai arondarea teritoriale a Metropolitiei in cinci eparchie, dara si participarea la dotatiunile si fondurile comune in proportiunea numerica a sufleteloru, prin urmare in specialu, —

„IV. Ca si caus'a fonduriloru comune a dieceseloru aradane si caransebesiane, apelata la Congresu, se se decida in combinatiune cu cestiunea infintiarei celoru dóce episcopie nóue.

„V. Ca asupra cestiuniloru de teritorie si de fonduri, dotatiuni si bani, cedande la nouele episcopie, se se céra si consensulu respectiveloru sinode eparchiali;

„VI. Tóte cestiunile susatinse finalminte se se artecedie prin o novela la statutulu organicu. —

Sibiú, in 23 oct. (4. nov.) 1874.

Ioane cav. de Puscariu.

Din Serierile santului Ioanu Gura de aur.

Noa omilii despre pocaintia.

Omili'a VII.

Despre pocaintia; Ddiu grabese cu promovarea mantuirii nóst si întârdia a ne pedepsi. O istoria acomodata despre Rahabu.

(Fine.)*

6. Pecatele suntu caus'a tuturoru relelor; din caus'a peccatoru suferimu dureri, din caus'a peccatoru avemu rescóle din caus'a peccatoru resbele, din caus'a peccatoru avemu de suferitu morburi

* A se vedé nrú 47. si 48.

si tóte patimele greu curabili. — Dupa cum cei mai buni dintre medici, nu scruteza numai cele dinafara, ci cërca si motivulu simp-tómeloru esterne, togmai asia si Mantuitoriulu, spre a aretá cá fundamentulu atótu reulu la ómeni este, pecatulu, vorbescó catra celu slabanogu (pentru cá acelu doctoru alu sufleteloru vediu cá acest'a mai antaiu a slabitu la sufletu si apoi la trupu): „Éta te-ai facutu senatosu, de acum se nu mai peatuesci, ca se nu te intempiñe ceva mai reu.“⁴⁹⁾ Asiadara si a morbureloru de mai nainte, pecatulu este caus'a; elu este caus'a pedepsei, elu si caus'a durerei, elu fundamentulu a tóta reutatea. Dealtmentrea acést'a si mie mi se pare lucru de admiratu cum adeca Ddieu, care din inceputu a trimisu ómeniloru pentru pecate suferintie, si toléza judecat'a sa prin alt'a si delatura o condemnare prin alta condemnare. — Asculta cum se intempla acést'a. Intristarea este o urmare a pecatului, si prin intristare pecatulu se sterge. Fii numai bine atentu. Candu Ddieu amenintia pre muieru, si pentru calcare i anuciá pedéps'a, dise catra dens'a: „Intru dureri vei nasce prunci.“⁵⁰⁾ i-areta durerea ca fructu alu pecatului, si precum viermele nascutu din lemn (cariulu) consuma lemnulu asia si durerea carea resare din pecatu consuma prin pocaintia pecatulu. — Dreptu aceea dice Pavelu: „*Intristarea Ddie-Ésca lucréca pocaintia spre mantuirea vecinica.*“⁵¹⁾ Pentru adevératii penitenti intristarea este salutaru; se cuvine peatosulu, ca se se intristeze pentru pecatu: „*Periciti cei ce plangu cá accia se voru mangiá.*“⁵²⁾ Caiesce-te pentru pecatu ca se nu fi silitu a plange pentru pedéps'a. Apara-te mai nainte de faci'a judecatoriului, pana ée nu vini la judecata. Séu nu scii tu cá toti cáti voiescu a imblandi pre judecatoriulu nu faci acést'a la cercetarea finale ci au cugetatu ca pre judecatoriulu se-si-lu castige la votu favoritoriu, inainte de ce au intratu in tribunalu, fia priu amici, séu patroni, séu in ori si care altu modu. Asia este si la Ddieu: In tempulu judecatii nu-lu mái putemu desavúci ci inainte de tempulu judecatii se póte inblandi. Pentru aceea vorbesce Davidu: „Se intempinamu faci'a lui intru marturisire.“⁵³⁾ Acolo apucaturile maiestrite ale oratoriloru nu in-siela pre potentele judecatoriu; pre densulu nu-lu induplica puterea; nu se lasa convinsu prin demnitate; nu se sfiesce de nime, nu se corupe cu bani, ci judecat'a sa este infricosiatu si neimpecavera, dara drépta. Aici deci se rugamu pre judecatoriulu si se ne incercamu a-lu imblandi, aci cu tóta puterea se-lu imploram, dara nu cu bani; si totusi spre a vorbi adevéru, se lasa iubituriulu de ómeni judecatoriu a se castigá cu bani, pre cari fiesce nu ii primesce insusi ci pre cari ii primescu seracii. Cinstesce seracului unu cruceriu, si ai impecatu pre judecatoriulu. Insa acést'a vi o dicu totu deodata, ca se ve facu mie prieteni, pentru cá pocaintia forá milostenia este mórtu si i lipescu aripile: Penitenti'a nu póte sburá decumva nu are cuventulu milosteniei. Dreptu aceea pentru Corneliu, cá in modu sinceru a facutu penitentia, milosteni'a a fostu aventulu catra pocaintia: „*Milosteniile tale*“ stá scrisu „*si rugatiunile s'au inaltiatu la ceriu.*“ Déca pocaintia nu ar fi posediatu aventulu milosteniei, nu ar fi ajunsu, de siguru pana la ceriu. Astadi acum se incepe unu lucru de milostenia; pentru cá noi vedemu pre cei captivi si pre cei seraci; vedemu cum striga, plangu si se tanguescu; avemu aci deci unu tergu de tíera in sa nu este altu scopu; negutiatoriulu nu se nutresce de altu cugetu, de cátu ca se cumperé marf'a cátu se póte de eftina, dara se o vanda scumpu. Au dóra nu este acést'a intentiunea tuturoru negutiatoriloru? Séu dóra din altu motivu se dedica cineva negutiatoriei, de cátu din acell'a, cá ce i-a succesu eftinu, se vanda scumpu, si asia se-si largéscu pravalí'a (negutiatoria) sa? Unu atare tergu de anu ni-a deschisu acum Ddieu: Cumpera lucrurile dreptatei eftinu, ca se le cheltuesci in venitoriu pre langa unu pretiu inaltu, déca de almintrea este iertatu a numi resplat'a pretiure. Aci se cumpera dreptatea eftinu, o bucata neinsemnata de pane, prin unu vesmintu miserabile, cu unu paharu de apa rece: „*Celu ce dá unu paharu cu apa rece de beutu, adevéru ve dicu* — vorbesce invetiatoriulu lucrureloru spirituali — *cá nu-si va pierde plat'a.*“ Unu pocalu cu apa rece primesce resplata; asiadara vesmintele si banii ca spendári binefacutorie se romana neresplatite? Nici de cátu; ele au se secere o plata mare. Dara pentru ce aduce Cristosu inainte unu paharu cu apă rece? Elu a numitu o milostenia, carea nu cere spese. Pentru cá la unu paharu de apa nu-ti trebuie nici lemne, nici ca se faci alte spese. Déca acum pre o spendare, care se templa fora spese, o urmeza atare resplatire de binefacere: ce plata nu vomu primá dela judecatoriulu celu dreptu, déca vomu impartí vestimente, vomu ajutá pre cei seraci cu bani si le vomu face si alte binefaceri? Pana candu asia dara potemu castigá virtutile pe langa unu pretiu asia bagatelu, dati, ca se le luamu dela acelu marinimosu, se le tragemu la noi si se le cumperamu: „*Cei insetati mergeti la apa,*“ vorbesce, „*si cátu nu aveti argintu, mergundu cumperati.*“⁵⁴⁾ Pana candu mai tiene tergulu se cumperamu milostenia, séu mai bine disu, se cum-

peramu cu milostenia mantuirea. Déca imbraci pre unu seracu imbraci pre Cristosu. — Acést'a, mi vei dice, o sciam eu fórté bine si apriatu; acést'a o am invetiatu mai nainte; nu tu esti celu de antaiu care o ai invetiatu; nu dela tine am auditu antaiu; tu nu ne predici ceva nou, ci numai aceea ce multi din cei de facia ne au invetiatu de multe ori. Acést'a o seiu eu bine cá ati vediatu voi acestea si de acestea, ci Ddieu a voitú ca noi, cari mai adese amu fostu instruatú in aceste, se deprindemu, baremu cátu de pucinu unele lucruri bune. „*Celu ce se indura de sersaculu, imprumutu lui Ddieu pre cameta.*“⁵⁵⁾ Pentru ce nu dice: celu ce se indura de unu seracu dá (milostenia) lui Ddieu,“ ci: „*acel'a imprumutu lui Ddieu pre interese?*“ Scriptur'a cunósce poff'a nóstra de avere; are circum-spectiune la aceea, cá poff'a nóstra nesatiósá se uita la folosu (castigu) si cërca inavutire. Si pentru aceea nu dice numai simplu: „*Celu ce se indura de seraculu, acela dá lui Ddieu,*“ ca se nu credemu cá dupa aceea va urmá o resplatire ci: *Celu ce se indura de seraculu, acel'a dá lui Ddieu imprumutu pre cameta.*“ Déca imprumutamú lui Ddieu pre cameta, lu-facemu debitoriu. — Ce mai voiesci acum ca elu se fia facia cu tine, judecatoriu séu debitoriu? Debitoriulu se sfiesce de creditorulu seu, ér judecatoriu nu se teme de debitoriulu seu. —

7. Ci este necesariu a mai cautá si dupa altu motivu din care a disu Ddieu, cá celu ce se indura de seraculu i imprumutu lui pre interese. Pentru cá a vediatu cá poff'a nóstra de avere, dupa cum-am observatu mái susu, se nesuesce dupa inavutire, si cá acell'a care posiede avere, nici intru unu casu, nu voiesce a camaterisá (a da usura) fora sigurantia; pentru cá celu ce imprumutu pre interese, pretinde séu ipoteca séu zegogu (pemnu, gagiú, turcesce: amanetu,) séu pre unu garantu solvitoriu si numai dupa acést'a asecurare tripla concrede elu cui'á banii sei, cerendu — dupa cum togmai am disu séu o garantia, séu o hipoteca reale séu unu pemnu. Ddieu a vediatu cá nime nu va da bani pre interese fora de acést'a securantia; nime nu se va uita la honestatea (amicabilitatea, cuventulu de onóre) ómeniloru, ci voru tiené numai castigulu. in vedere; a vediatu in se cá dintre tóte, seraculu o se fia lipsitu, cáci neavendu posesiune, nu are hipoteca, nu póte dá pemnu, cáci „*nimica,*“ este averea lui, nu are álturea garantia cáci pentru miseri'a lui nu-i crede nime. Dupa ce asia dara Ddieu a vediatu, cá acest'a din caus'a miseriei, si avutulu din caus'a pusilanimitatei (descoragia, nesimtitate, codarzia) suntú espusi pericululu asia s'a pusú elu la midilocu ca garantia pentru cei stramtorati si ca pemnu pentru camatari. Elu dice: Déca nu credi acestuia, pentru seraci'a lui, asia crede-mi mie pentru avuti'a mea. Elu vede pre seraculu si se indura de elu; vede pre cersitoriulu si nu-lu desconsidera ci se dá pre sine de pemnu acellui'a, care nu posiede nimicu, sta intru ajutoriu celui miserabile din bunatate supra abundante, despre care miciorare ne dá Davidu testimoniú cu cuvintele: „*Elu stá de a drept'a seracului.*“⁵⁶⁾ „*Celu ce se indura de seraculu imprumutu lui Ddieu pre interese*“ „*Aibi incredere*“ dice „*cáci mie-mi imprumutu.*“ Si ce castigu mare voiu avé, déca ti-imprumutu tie? Intru adevéru este fórté injuriosu, a cere dela Ddieu socotéla; totusi ca se me acomodezu reutatei tale, si ca se departu impietria ta prin blandeti'a (fragetime franc. tendresse) mea vomu cumpani imprumutatu si ceste urmatórie. Déca tu imprumutu altor'a, ce castigi? Cé interesu pretindi dela ei? Unu procentu; nu i adevératu? ⁵⁷⁾ decumva iei procentu legale. Déca in sa, in poff'a ta nesatiósá de avere vei luá unulu mai mare, vei secerá ca fructu o injustitia tripla séu quadrupla. Eu in sa intrecu si invingu poff'a ta nesatiósá de bani: intunecu necumpetulu teu prin averea mea. Tu ceri unu procentu, si eu ti-dau o suta. Iei tu o Dómne bani pre interese si te faci debitoriulu meu cu aceea ce dau eu seraciloru aci ca se mi restituí? Poffescu in sa o cointielegere, si voiescu ca contractulu se fia pre cátu se póte de validu. Da-mi timpulu restituirei, prefigemí terminulu platirei. Acést'a este de totu superficialu, cáci „*credintiosu este Domnulu intru tóte cuventele sale.*“⁵⁸⁾ — Déca la acell'a care in creditu bunu, ie pre interese, este datina si intentiune a pune unu tempu si a hotári o dia, asia asculta candu si cum ti-platesce detori'a acell'a carui i-ai datu pre interese. — „*Candu se va aretá fiulu omului pre scaunulu marirei sale si va pune oile de a drépt'a éra caprele de stang'a, si va dice celoru de a drépt'a*“⁵⁹⁾ — aci baga bine de séma cátu de bunu este debitoriulu catra camatariu, in ce modu, acell'a care a luatú, restitué imprumutulu cu multiamita; — „*Veniti binecuventatii varintelui meu, mosteniti imperati'a, carea e gatita voua dela intemeierea lumii.*“ Pentru ce? „*Pentru cá am fostu flamendu si mi-ati datu se manancu; setosu si me-ati imbracatu, in temnitia si ati venitu la mine; bolnavu si me-ati cercetatú; strainu si me-ati primitu.*“ Atunci, cei cari in viétia

⁵⁵⁾ Pil. 19. 17. ⁵⁶⁾ Ps. 108. 31;

⁵⁷⁾ Unu % a suta parte=unu din o suta; se vede cá pre tempulu s. Cristostomu nu éra camatariele. medilocu spre a ruiná familii intregi nici medilocu de specula jidovéscá ca astadi candu nu o é de a vorbi fora de la 10 % — la alta suta; si totusi se vedu si atunci cele ilegali mai mari.

⁵⁸⁾ Ps. 144. 13. ⁵⁹⁾ Math. 25. 31. ff;

⁴⁹⁾ Ioanu 5. 14. ⁵⁰⁾ Fac. 3. 16. ⁵¹⁾ II. Cor. 7. 10; ⁵²⁾ Math. 5. 4;

⁵³⁾ Ps. 94. 2. ⁵⁴⁾ Isa. 55. 1.

au prestatu servitii bune, voru striga cu privire la debilitatea lor si la demnitatea primitiului de imprumut: „Dóme! candu te am vedutu flamandu, si te amu hranitu; setosu si te-am adeptu?” Pre tine „spre care ochii tuturoru nadasduescu, si tu le dai hrana la buna vreme.”⁶⁰⁾ O bunatate supra abundanta! Pentru blandetia si indurare si-ascunde demnitatea: Pentru-cã am fostu flamendu si me-ati saturatu. O bunatate ne asemenata! O indurare, elu vorbesce: „Am fostu flamandu si mi-ati datu se manancu,” la ce demnitatea lui nu se micioréza, ci indurarea sa se areta ca garantia seraciloru. „Am fostu setosu si m'ati adaptu.” Cine e acel'a care vorbesce astfelu? Acel'a care a datu mâriloru, riuriloru, si isvóreloru natura apei si care vorbesce in Evangeliu: „Celu ce crede intru mine dupa cum dice scriptur'a, riuri de apa via voru curge din pantecele lui.”⁶¹⁾ Care a disu: „De insatéza cineva se vina le mine si se bea.” — „Ci eu am fostu golu si m'ati imbracatu.” Noi am imbracatu pre acel'a, care invelesce ceriulu cu nori, care imbraca tóta biseric'a si totu rotogolulu pamentului. „Toti câtu intru Cristosu v'ati botezatu, ati imbracatu pre Cristosu.”⁶²⁾ Am fostu in temnitia. Tu ai fostu in inchisore, cari eliberi din aceea pre cei prinsu? Esplica-mi ce ai disu! Fiindcã demnitatea ta vorbesce contra cuvinteloru. Candu te-amu vedutu intru atãta strimtorare? Candu ti-amu facutu acést'a? „Intru câtu, dice, ati facutu unu din cesti mai mici; mie ati facutu.”⁶³⁾ Asiadara nu este adevărata sentintia ca: „Celu ce se indura de seraculu, iuprumuta lui Ddieu pre cameta?” Si uita, câtu de minunatu! Elu nu amintesece altu lucru alu virtutei, de câtu acést'a; si totusi putea se dica: „Veniti binecuvéntatoru! pentru cá ati fostu cumpetati, ati remasu in fetoria, cá vi-ati alesu véti'a angeresca” ci acestea le tace, nu dóra cá nu ar fi fostu demne de comemoratiune, — ci fiindcã acést'a sta dupa iubirea de aprópelu. Precum in sa aréta celoru de a drépt'a, ceriulu ca resplat'a indurarei lor, togmai asia amenintia cu pedéps'a pre cei de a steng'a pentru intrelasarea acelei'a: „Duceti-ve blastematiloru, in intunereculu din afara, care e gatitu diavolului si angeriloru lui.”⁶⁴⁾ Pentru ée? Din ce cauza? Pentru cá am fostu flamandu, si nu mi-ati datu se manancu. Elu nu dice: pentru cá ati fostu adulteri, talhari ati marturisitu strambu, cá ati fostu perjuri (ati calcatu juramentu.) Aceste suntu intru adevéru pecate, ci mai mici decãtu nesimtiulu (impetrirea) si ne indurarea. Dara pentru ce, o Dóme! nu cugeti si la alte cali? „Eu nu judecu,” dice „pecatulu, ci inhumanitatea; nu dejudecu pre peccatosi ci pre aceia cari nu au facutu pocaintia.” Ve condemu pentru nesimtiu, cáci fiindu in posesiunea unu midilocu asia de puternicu, adeca milosteni'a prin care se stergu tóte peccatele, ati despretiuitu o binefacere asia de mare. Defaimu asiadara recel'a inimei, fiindcã este radecin'a a tóta reutatea si ireligiositatea; laudu indurarea fiindcã este radacin'a a tóta bunatatea, pre celu neinduratoriulu amenintiu cu foculu eternu, celui induratoriulu i promitu imperati'a ceriului. Frumose suntu o Domne! promisiunile tale, frumosu este cáci Imperati'a ta este espusa la vedutu precum si infernulu cu care ameninti: Aceea atrage, acést'a infrica; in modu amicabile atrage Imperati'a ceriului, in modu salutaru inspaimanta infernulu. Ddieu amenintia cu infernulu nu ca se arunce in elu ci ca se ne retiena de acolo departe; pentru cá déca ar fi voitu a pedepsi, nu ar fi amenintiatu mai antaiu, ca se avemu pre ce stã siguri si se scapamu de amenintiare. Elu amenintia cu pedepsirea ca se ne subtraga dela pedéps'a reale. Infrica cu cuvente, ca se ne trebuésca a pedéps'i in lucruri. Se camatarisimu asiadara eu indurarea lui Ddieu; se i imprumutamu pre interesse, ca dupa cum am observatu mai susu, se lu intempinamu ca pre debitoriu si nu ca pre judecatoriulu: cáci debitoriu are respectu de creditoriuulu seu, are respectu de densulu si rosiesce. De vine unu creditoru la pragulu debitoriuulu, acést'a se ascunde, de cumva este fora midilóce; déca in sa este recapatatu (ajunsu la stare materiale mai favorabile) primesce pre creditoriuulu seu plinu de confidentia. — Ci privesce si o alta minune, pre carea ti-o representu din vietia omenésca. Déca tu cutarui'a, care se afla intru o stare deplorabile, i-ai intinsu o suma de bani, si debitoriuulu mai tardiu revine in nisce impregiurari mai fericitórie (favorabili) astfelu câtu póte se platésca detori'a, — asia acést'a detoria o tai-nuiesce inaintea multimei, si o resplatesce, ca se nu fia silitu a se rusiná de pusetiunea sa de mai nainte. Ti-multiemesce ce e dreptu, dara ascunde binefacerea de rusinea lipsei de mai nainte. — Ddieu in sa nu face asia, ci in secretu primesce imprumutulu si la publicitate platesce detori'a. Pentru cá de primesce elu ceva, acést'a se intempla prin milosteni'a ascunsã; si decumva platesce, acést'a o face in vederea lumei intregi. Ci póte va observã cineva, cá pentru ce nu a datu Ddieu seraculu in acelu modu dupa cum se intempla celui nvutu? Ar fi potutu ca se te impartasiésca intru aceiasi mesura pre tine si pre seraculu ci nu a voitu ca averea ta se fia ne-fructifera, nici ca miseri'a celuialtu se o lipsésca de resplata. Tie,

⁶⁰⁾ Ps. 144. 15; ⁶¹⁾ Iva. 7. 38; ⁶²⁾ Gal. 3. 27. ⁶³⁾ Math. 25 40; ⁶⁴⁾ Math. 25. 41.

celui avutu, ti-concede a-ti adunã cu milosteni'a tesauri si se-i imparti cu justitia; pentru cá: „Resipit'a, datu-a seraciloru, dreptatea lui remane in veacu.”⁶⁵⁾ Vedi acum cá celu avutu prin milostenia, fastiga ca tesauru justiti'a eterna? Si éra si privesce la celu seracu. Fiindcã elu nu posiede avere ca prin aceea se deprinda dreptatea, asia elu are seraci'a prin careã póte se castige rebdarea eterna pentru cá „rebdarea celui seracu in eternu nu se va pierde” in Cristosu Domnulu, a carui gloria se fia din eternu in eternu. — Amin!

Greg. Pletosu.

In genere drépta este afirmatiunea cá biseric'a determina numai in cause spirituale?

Se scia in deobsce cumca problem'a bisericei se cuprinde intru nobilitarea si perfectionarea omenimei; modurile prin cari se póte resolví acést'a problema suntu invetiamentulu, admoniarea, si in urma escomunicarea; acestu modu din urma e celu mai estremu, candu adeca biseric'a e silita pe oponentiulu legiloru sante a-lu pedepsi cu o pedépsa propria, la carea e imputerita din firea sa. — Da! dicu din firea sa cáci chiar Mantuitoriulu nostru, intemeietoriulu bisericei, singuru o invétia cu discipulii sei dicendu: imperati'a si puterea mea nu e din acést'a lume, — puterea mea stã in aceea ca se inveti legile morale si se ve facu atenti la aceea ce este moralu si divinu. —

Din aceste predise e usioru de esplicatu si aceea cá, pentru ce publicistii si barbati de statu punu drepturile civile de asupra celoru divine si bisericesci, pentru ce suntu pe partea statului si favoréza toti guverneloru? Acést'a se splica astfelu cá, ei purcedu in actiunile lor numai din convingerea individuala éra nu si din perceptele devinitatii.

Analisandu mai de aprópe cestiunea, cá óre biseric'a numai in causele spirituale determina? vomu vedé cá ea are incurgere mare si asupra vietii sociale.

Mantuitoriulu nostru candu a invetiatu cuvintele urmátore: „imperati'a mea nu e din acést'a lume, si de ar fi din acést'a lume mi s'ar tradã prin judei” — a invetiatu totu odata si aceea, cá biseric'a puterea sa n'o are dela lumea acést'a ci o are dela divinitate; lucrarea acestei puteri sublime se cuprinde intru aceea ca pe omulu carele vietuesce in lume, si voiesce a gustã din acést'a sublimitate, se-lu fericésca, — dreptu ce candu cineva ar voi a deduce din cuvintele Mantuitoriulu numai aceea: cá puterea bisericei n'are nici o influentia asupra vietii sociale ar rataci fórté — fiindu cá, Mantuitoriulu atunci candu dice: „imperati'a mea nu este din lumea acést'a, nu urméza aceea, cá biseric'a n'ar influentiã asupra vietii cetatienesci.

Ce e dreptu biseric'a nu esecuta puterea sa prin pedepsi aspre, ci mai multu prin pedepsi corectionale — morale; densa nu despoia pre necredintiosi de averi — in sa cu atãtu este mai subluma institutiunea ei.

Gresiescu toti aceia, cari din deosebirea puterei bisericesci de cea lumésca, voiescu a restringé puterea bisericesca numai si numai la cele interne, va se dica numai la cele spirituale; aceste pareri si priceperi suntu fórté retacite; cáci unii ca ácei a nu voiescu altu ceva a insusí bisericei de cátu ca dens'a se nu vighiaze asupra fapteloru omenesci.

Biseric'a si in timpurile cele mai vechi inca au influentiã asupra puterilor lumesci; asia d. e. santulu Ambrosie a opritu lui Teodosie imperatulu ca se intre 30 de zile in biseric'a, si pentru ce? cáci in batali'a dela Thesalonica s'a versatu fórté multu sange, la ce numai densulu a fostu caus'a. — A statoritu mai departe santulu Ambrosiu ca sentintiele de mórté, aduse totu de numitulu imperatu se nu se esecute de locu, ci la 30 de zile, ca condemnatii se se incuireze mai conscientiosu. Santulu Toma dice urmatorele: Legea domnésca nu e indestula la hotarirea fapteloru omenesci — ci la hotarirea fapteloru lor se cere si sfatulu bisericei.

Se vede dara cá biseric'a atunci candu isi esercia dreptulu seu asupra lumei profane nu face altu ceva de cátu satisfaca chiamarei sale divine.

Urosiu Ioanoviciu,
juristu absolutu.

Despartirea ierarchica in Ecic'a-romana.

Din protocolulu comisiunii delegatiunali publicatu in fóia „Lumin'a” Nr. 30. anulu curentu s'a vedutu cá, in Ecic'a-romana in 21—22—23 maiu s'au efeptuitu impacatiunea amicabile intre

⁶⁵⁾ Ps. 111. 9.

romanii și serbii d'a-ici. În întielesul acelei impacatiuni, românii erau deobligati a solvi fratiloru serbi o suma de desdaunare, — pentru averile comune bisericesci și scolari de 7000 florini în trei rate pe trei ani, și anume: în 15 septembrie anulu 1874—2000 florini; în 15 septembrie anulu 1875—3000 florini și în 15 septembrie anulu 1876—2000 florini, fiindu stipulatu 10 % la fia-care suta, punctualu totu la trei luni înainte a-li se solvi, — încependu dela diu'a impacatiunei. —

Pana înca nu sosi prim'a rata se consultara reprezentantii comunali, între cari mai zelosi și mai activi au fostu casariulu comunalu Ioanu Giladianu și vice judele din Ecic'a-germ. Treica Ursulescu, — ca de câtu se se dee serbiloru pana la 800 florini % -te care ar fi vinitu pe trei ani dupa sum'a amintita, — n'ar fi mai consultu ca se se esarendeze 150 jugere de pamentu din calcatur'a comunale, a 10 florini jugerulu la anu, și pe patru ani banii dati înainte — face sum'a de 6000 fl. La impacatiune s'au datu serbiloru 200 fl. În Obligatiuni la serbi s'au aflatu bani imprumutati 600 fl. Mai remanu deci 200 fl. — Aceste 200 fl. T. Ursulescu condusu de simtiulu religionariu și de amore facia de biserică și scôla, le-au primitu asupra-si, depunendu serbiloru o obligatiune computata cu 12 % la suta, — pana atunci pana candu biseric'a respective comun'a nu va fi în stare a-i reintôrce. —

Facendu-se deci în modulu acest'a, cu ajutoriulu lui Ddiu solvirâmu serbiloru 7000 florini desdaunare pentru averile comune bisericesci și scolari, — și suntem acum totalminte despartiti și impecati cu densi. —

Aceste, — cu permisiunea Onoratei Redactiuni — ne simtiram îndatorati a-le aduce la cunoscinti'a Venerabilului Consistoriu diecesanu, cu care ocaziune, Onoratei Comisiuni delegatiunali, ca midilocitori'a amicabilei nôstre impacatiuni, — i aducem profunda multiamita publica!

În numele barbatiloru de incredere.

Nicolau Magda,
barbatu de incredere.

VARIETATI.

* Preasanti'a Sa Episcopulu diecesanu alu nostru alaltâeri (vineri) a plecatu la Sibiu pentru sesiunea ordinaria congresuala.

** (Reuniune de cantari.) Tenerimea romana din Aradu, la iniciativ'a domnului avocatulu Iosifu Botto, dominec'a trecuta tienendu o conferintia comuna, în localitatile dlui Georgiu Dogariu, a constatatu de o necesitate prea simtita: *infintiarea unei reuniuni de cantari*, astfelu ea s'a determinatu a pune în viétia cu ori ce pretiu institutiunea acest'a sublima și fôrte salutară pentru viétia socială carea în publiculu romanu aradanu este amenintata de unu indiferentismu prea mare. Totu în acésta cauza, astadi (Domineca) se va tienea a dou'a conferintia. Speramu că tenerimea în acésta întreprindere nobila a ei va fi incuragiata și spriginita de tóta inteliginti'a nôstra din locu.

+ „Convorbiri literari“ din Iassi dela 1. Octobru a. c. aducu în fruntea loru unu articulu de mare interesu intitulatu: „Metropolitulu Andreiu Siagun'a, viati'a și faptele sale“ de Dr. I. Puscariu. Nu mai putiunde interesante suntu celelalte materle din fasciôr'a acest'a precum: „Apostolu Margaritu și scôlele romane de preste Dunare“ de Apostolu Margaritu (urmare.) „Din Odele lui Anacreon“ trad. de S. G. Vergolici (urmare și sfersitu); „Doi feti cu stea în frunte“ poveste de I. Slavici; „Florea“ poesia de S. Fl. Marianu; „Doru de tiéra“ poesia de N. D. X; „Vocabulariulu Istriano-Romanu“ din hartiile lui I. Maioreșcu (urmare.)

() „Amiculu poporului“ *Calindariu pe 1875* a esitu din tipariu dilele aceste și se afla de vendiare la editorulu seu **Visariu Romanu** în Sibiu. Contiene: I. în partea calindariulu cronologi'a, pascali'a, serbatorile schimbătoare, eclipsele, regintele anului, sistem'a planetara a sórelui, cele 12 luni cu tôte insemnarile necesare depre calindariulu julianu și gregorianu, calindariulu istoricu, calindariulu agronomicu și semnele de timpu la fia-care luna, calindariulu evreicu, genealogi'a tuturor caselor domnitóre, cursulu câiloru ferate, tergurile de tiéra etc. II. În partea pentru invetiatura și petrecere: Continarea istoriei Ardealului. — Istori'a invetiuniloru. — Splicatiunea eclipselor, séu a întunecimelor de sóre și luna (cu ilustratiuni). — Epidemi'a rachiului séu vinarsului (alcoholismulu), de Josifu Popu. — Relatiunile proprietatii de pamentu în Transilvani'a. — La in-

semnatarea gunoiiului în agricultura, de Axentie Severu. — Introducerea mesurii metriche (cu diverse tabele) — Notitie folositoare, varietati și poesii. Condituniile de vendiare: Pretiulu de bolte alu unu esemplaru 50 cr., cu tramitere francata prin posta 56 cruceri. 10 esemplere 4 fl. 50 cr. 25 esemplere 10 fl. 50 esemplere 18 fl. 50 cr. 100 esemplere 35 fl.

† (Necrologu) Crud'a mórte rupse firulu vietii unui mandru și scumpu crinisioru. *Veturi'a*, scump'a și neuitaver'a ficia a parintelui Mihaiu Sturz'a, preotu în Siepreusiu, carea în ori ce necasu ară o nepretiuibila consolatiune pentru sufletulu intristatiloru sei parenti, a încetatu din viétia în 10 Nov. a. c. c. n. *Fia-i tierrin'a usiôra*, éra pro prea intristatii parinti Ddiu se-ii mangaie.

Domnii abonati, cari nu si-au achitatu înca abonamentulu pe anulu acest'a sunt rogati a si-lu achitâ fora amenare, căci spésele administratiunei sunt enorme, și reclama imperiosu sucursulu banalu alu publiculu nostru.

În specialu rugamu pre dd. protopresbiteri se binevoiesca a încassâ prenumeratiunile restante dela comunele din tracturile submanuate și ale administrâ redactiunei câtu de ingraba.

CONCURSU

1

Pentru postulu de invetiatoriu la scôla tractuala din opidulu Sîri'a (Világos) protopresbiteratulú Világos de care postu suntu legate următoriele emoluminte:

- 1, în bani gata 600 fl. v. a.
- 2, lemne 12. orgii, din care se încaldiesce și scôla.
- 3, cuartiru liberu și gradina de legume.

Dela recurrenti se receru 8. clase gimnasiale, dar voru fi primiti și alti individi cari de si n'au absolvatu clasele gimnasiale dar' suntu bine meritati pre tenerulu scolariu recerandu-se și dela unii și dela altii se fie versati și în cantare; — e de însemnatu că fiitorulu alesu va avé a deplini și postulu de notariatu la scaunulu protopresbiteralu.

Recursele astu-feliu instruite au de a-se adresá catra comitetulu protopresbiteralu și pana 24 Novembre st. v. 1874, candu va fi si alegerea, se se trimita Reverendisimulu Domnu Georgiu Vasiliieviciu protopresbiteru tractualu în Sîria (Világos). Sîri'a (Világos), 31 Octombre 1874 st. .

Comitetulu protopresbiteralu.

Cu scirea mea: Georgiu Vasiliieviciu protopresbiteru.

CONCURSU.

1

În urmarea decisiunei v. Consistoriu Oradanu din 11. Martiu a. c. Nr. 82. B. pentru vacant'a parochia Didisieni Protperatulu Beiusiului se escrie concursu pana în 19 Nov. a. c.

Emolumintele: pamentu parochialu de 9 cubule; dela fili'a Cacaceni 4 cubule cucurudiu—biru; stólele usuate, și cuartiru se va esarendá prin comuna. Nrulu caselor e 180. —

Doritorii de a ocupá acésta parochia au a-si tramite recursurile sale pana la terminulu pusu la subscrisulu administratoru protopopescu în Beiusiu.

Beiusiu 28. Oct. 1874.

Din încredintiarea Comit. par. Vasiliu Papp, ad. protop. în tractul Beiusiului

CONCURSU.

1

Pentru postulu invetiatorescu la II. clasa nou-înfiintata dela scôla poporale gr. or. din Ienopolea, cu carea suntu încopciate: 200 fl. salariu anualu, 10 sinice grâu, 10 sinice papusoii, 30 cent. fenu, cuartiru liberu, 12 stengini de lemne, din cari se se încaldiesca și scôla, și venitu din stol'a cantorale, — prin acésta se escrie concursu pana la 21 Noemb. a. c. în carea dia se va esecutá și alegerea; éra recurrentii se poftescu, ca în terminulu acest'a se-si substérna recoursele sale prin presedintele comitetulu parochialu Emanuilu Misiciu, asesoru la tribunalulu din locu.

Ienopoléa (Borosjenő) la 25 Oct. 1874.

Comitetele parochiali,

În contielegere cu mine Constantinu Gurbanu protopres. ca insp. cerc. de scôle.